

DRAMATIS PERSONAE

MEDEA
 NUTRIX
 CREO
 IASON
 NUNTIUS
 CHORUS

MEDEA

MEDEA

Di coniugales tuque genialis tori,
 Lucina, custos quaeque domituram freta
 Tiphyn novam frenare docuisti ratem,
 et tu, profundi saeve dominator maris, 5
 clarumque Titan dividens orbi diem,
 tacitisque praebens conscium sacris iubar
 Hecate triformis, quosque iuravit mihi
 deos Iason, quosque Medae magis
 fas est precari: noctis aeternae chaos, 10
 aversa superis regna manesque impios
 dominumque regni tristis et dominam fide
 meliore raptam, voce non fausta precor.
 nunc, nunc adeste, sceleris ultrices deae,
 crinem solutis squalidae serpentibus, 15
 atram cruentis manibus amplexae facem,
 adeste, thalamis horridae quondam meis
 quales stetitis: coniugi letum novae
 letumque socero et regiae stirpi date.
 mihi peius aliquid, quod precer sponso malum:
 vivat. per urbes erret ignotas egens 20
 exul pavens invisus incerti laris,
 iam notus hospes limen alienum expetat;
 me coniugem optet, quoque non aliud queam
 peius precari, liberos similes patri
 similesque matri—parta iam, parta ultio est: 25
 peperit. querelas verbaque in cassum sero?
 non ibo in hostes? manibus excutiam faces

2 domituram freta *E*: domitorem freti *CPS*   6 tacitisque *ECS*: tacitumque *P*
 10 aversa *EP*: adversa *CSKQelur*   13 nunc nunc adeste *Ee*: adeste adeste
CPS   19 mihi peius aliquid *Avantius*: date peius aliud *Richter*, alii aliter
 22a et 23a transposuit *Leo*   25 parta iam parta *CPS*: pariat iam parta *E*
 ultio *CPS*: vitio *E*   26 sero *E*: fero *CPS*

caeloque lucem—spectat hoc nostri sator
 Sol generis, et spectatur, et curru insidens
 per solita puri spatia decurrit poli? 30
 non redit in ortus et remetitur diem?
 da, da per auras curribus patriis vehi,
 committe habenas, genitor, et flagrantibus
 ignifera loris tribue moderari iuga:
 gemino Corinthos litore opponens moras 35
 cremata flammis maria committat duo.
 hoc restat unum, pronubam thalamo feram
 ut ipsa pinum postque sacrificas preces
 caedam dicatis victimas altaribus.
 per viscera ipsa quaere supplicio viam, 40
 si vivis, anime, si quid antiqui tibi
 remanet vigoris; pelle femineos metus
 et inhospitalem Caucasum mente indue.
 quodcumque vidit Pontus aut Phasis nefas,
 videbit Isthmos. effera ignota horrida 45
 tremenda caelo pariter ac terris mala
 mens intus agitat: vulnera et caedem et vagum
 funus per artus—levia memoravi nimis:
 haec virgo feci; gravior exurgat dolor:
 maiora iam me scelera post partus decent. 50
 accingere ira teque in exitium para
 furore toto. paria narrentur tua
 repudia thalamis: quo virum linques modo?
 hoc quo secuta es. rumpe iam segnes moras:
 quae scelere parta est, scelere linquenda est domus. 55

CHORUS

Ad regum thalamos numine prospero
 qui caelum superi quique regunt fretum

29 spectatur *E*: spectator *CPSe*² 32 patriis *E*: patris *CPS* 35 corinthos
E: -thos *CPKQ*: -tho *S* litori *codd.* (-tt- *P*): litore *Gronovius* 36 com-
 mittat *ECPS*: committet *Lipsius* 41 pontus aut phasis *E*: phasis aut pontus
CPS 48 per artus *Ee*² *lur*: peractus *CPS* (*corr.* *S*², peractum *C mg.*)
 52 narrentur *Eelr*: narrantur *CPKQ* 53 linques τ: linquis *ECPS*
 55 parta *EQI*: pacta *CPS* (*corr.* *S*²) *Kenr* linquenda est *E*: linquetur *PSKQlur*:
 linquatur *C7*

adsint cum populis rite faventibus.
 primum sceptriferis colla Tonantibus
 taurus celsa ferat tergo candido; 60
 Lucinam nivei femina corporis
 intemptata iugo placet, et asperi
 Martis sanguineas quae cohibet manus;
 quae dat belligeris foedera gentibus
 et cornu retinet divite copiam, 65
 donetur tenera mitior hostia.
 et tu, qui facibus legitimis ades,
 noctem discutiens auspice dextera
 huc incede gradu marcidus ebrio,
 praecingens roseo tempora vinculo, 70
 et tu quae, gemini praevia temporis,
 tarde, stella, redis semper amantibus:
 te matres, avide te cupiunt nurus
 quamprimum radios spargere lucidos.
 Vincit virgineus decor 75
 longe Cecropias nurus,
 et quas Taygeti iugis
 exercet iuvenum modo
 muris quod caret oppidum,
 et quas Aonius latex 80
 Alpheosque sacer lavat.
 si forma velit aspici,
 cedent Aesonio duci
 proles fulminis improbi
 aptat qui iuga tigribus, 85
 nec non, qui tripodas movet,
 frater virginis asperae;
 cedet Castore cum suo
 Pollux caestibus aptior.
 sic, sic, caelicolae, precor, 90
 vincat femina coniuges,
 vir longe superet viros.

59 primum *E*: primus *CPS* 73 avide *CPS*: avidae *E* 75 vincit *Eer*:
 vicit *CPKQln* 82 post 83 *CPS*

Haec cum femineo constitit in choro,
 unius facies praenitet omnibus.
 sic cum sole perit sidereus decor, 95
 et densi latitant Pleiadum greges
 cum Phoebe solidum lumine non suo
 orbem circuitis cornibus alligat.
 ostro sic niveus puniceo color
 perfusus rubuit, sic nitidum iubar 100
 pastor luce nova roscidus aspicit.
 ereptus thalamis Phasidis horridi,
 effrenae solitus pectora coniugis
 invita trepidus prendere dextera,
 felix Aeoliam corripe virginem 105
 nunc primum soceris sponse volentibus.
 concesso, iuvenes, ludite iurgio;
 hinc illinc iuvenes, mittite carmina:
 rara est in dominos iusta licentia.

Candida thyrsigeri proles generosa Lyaei, 110
 multifidam iam tempus erat succendere pinum:
 excute sollemnem digitis marcentibus ignem.
 festa dicax fundat convicia Fescenninus,
 solvat turba iocos—tacitis eat illa tenebris,
 si qua peregrino nubit fugitiva marito. 115

MEDEA—NUTRIX

MEDEA

Occidimus, aures pepulit hymenaeus meas.
 vix ipsa tantum, vix adhuc credo malum.
 hoc facere Iason potuit, erepto patre
 patria atque regno sedibus solam exteris
 deserere durus? merita contempsit mea 120

93 femineo E: virgineo CPS 94 praenitet E: preminet CPS: preminet er
 95 sidereus E: sideribus CP(sy-)S 97 solidum E: solitum CPS
 102 horridi E: horridis CPS 105 aeoliam E: aoniam CPS corripe E:
 prendito CPS 106 soceris CPS: socero E 115 fugitiva E: fugitura
 CPS 117 credo Eclm: condo CPSKQd

qui scelere flammam viderat vinci et mare?
 adeone credit omne consumptum nefas?
 incerta vecors mente vesana feror
 partes in omnes; unde me ulcisci queam?
 utinam esset illi frater! est coniunx: in hanc 125
 ferrum exigatur. hoc meis satis est malis?
 si quod Pelasgae, si quod urbes barbarae
 novere facinus quod tuae ignorent manus,
 nunc est parandum. scelera te hortentur tua
 et cuncta redeant: inclitum regni decus 130
 raptum et nefandae virginis parvus comes
 divisus ense, funus ingestum patri
 sparsunisque ponto corpus et Peliae senis
 decocta aeno membra. funestum impie
 quam saepe fudi sanguinem—et nullum scelus 135
 irata feci: saevit infelix amor.

Quid tamen Iason potuit, alieni arbitri
 iurisque factus? debuit ferro obvium
 offerre pectus—melius, a melius, dolor 140
 furiose, loquere. si potest, vivat meus,
 ut fuit, Iason; si minus, vivat tamen
 memorque nostri muneri parcat meo.
 culpa est Creontis tota, qui sceptro impotens
 coniugia solvit quique genetricem abstrahit
 natis et arto pignore astrictam fidem 145
 dirimit: petatur, solus hic poenas luat
 quas debet. alto cinere cumulabo domum:
 videbit atrum verticem flammis agi
 Malea longas navibus flectens moras.

NUTRIX

Sile, obsecro, questusque secreto abditos 150
 manda dolori. gravia quisquis vulnera

121 scelere CPS: scelera E 122 credit CPS: credet E 123 vesana E:
 non sana CPS 128 ignorent E: ignorant CPS 132 ingestum E:
 incestum CPSen: infestum KQ: incertum r 135 fudi CPS: vidi E
 136 s(a)evit codd.: suavit Peiper, alii aliter 139 offerre CPS: afferre E ha
 CPS: ac E 142 muneri CPS: muneris E

MEDEA

patiente et aequo mutus animo pertulit,
referre potuit: ira quae tegitur nocet;
professa perdunt odia vindictae locum.

MEDEA

Levis est dolor qui capere consilium potest 155
et clepere sese; magna non latitant mala.
libet ire contra.

NUTRIX

Siste furialem impetum,
alumna: vix te tacita defendit quies.

MEDEA

Fortuna fortes metuit, ignavos premit.

NUTRIX

Tunc est probanda, si locum virtus habet. 160

MEDEA

Numquam potest non esse virtuti locus.

NUTRIX

Spes nulla rebus monstrat afflictis viam.

MEDEA

Qui nil potest sperare, desperet nihil.

NUTRIX

Abiere Colchi, coniugis nulla est fides 165
nihilque superest opibus e tantis tibi.

MEDEA

Medea superest: hic mare et terras vides
ferrumque et ignes et deos et fulmina.

152 mutus E: motus CPSp
156 om. CPSKQln, habent Eer

154 perdunt ECPSG: produunt BLs

MEDEA

NUTRIX

Rex est timendus.

MEDEA

Rex meus fuerat pater.

NUTRIX

Non metuis arma?

MEDEA

Sint licet terra edita.

NUTRIX

Moriere.

MEDEA

Cupio.

NUTRIX

Profuge.

MEDEA

Paenituit fugae. 170

NUTRIX

Medea—

MEDEA

Fiam.

NUTRIX

Mater es.

MEDEA

Cui sim vides.

170 profuge E: fuge CPS

171 fiam E: fugiam CPS

MEDEA

NUTRIX

Profugere dubitas?

MEDEA

Fugiam, at ulciscar prius.

NUTRIX

Vindex sequetur.

MEDEA

Forsan inveniam moras.

NUTRIX

Compesce verba, parce iam, demens, minis
animosque minue: tempori aptari decet. 175

MEDEA

Fortuna opes auferre, non animum potest.
sed cuius ictu regius cardo strepit?
ipse est Pelasgo tumidus imperio Creo.

CREO—MEDEA

CREO

Medea, Colchi noxium Aetac genus,
nondum meis exportat e regnis pedem? 180

molitur aliquid: nota fraus, nota est manus.
cui parcat illa quemve securum sinet?

abolere propere pessimam ferro luem
equidem parabam: precibus evicit gener. 185

concessa vita est, liberet fines metu
abeatque tuta. fert gradum contra ferox

minaxque nostros propius affatus petit.
arcete, famuli, tactu et accessu procul,

MEDEA

29

iubete sileat. regium imperium pati
aliquando discat. vade veloci via 190
monstrumque saevum horribile iamdudum avehe.

MEDEA

Quod crimen aut quae culpa multatur fuga?

CREO

Quae causa pellat, innocens mulier rogat.

MEDEA

Si iudicas, cognosce; si regnas, iube.

CREO

Aequum atque iniquum regis imperium feras. 195

MEDEA

Iniqua numquam regna perpetuo manent.

CREO

I, querere Colchis.

MEDEA

Redeo: qui avexit, ferat.

CREO

Vox constituto sera decreto venit.

MEDEA

Qui statuit aliquid parte inaudita altera,
aequum licet statuerit, haud aequus fuit. 200

CREO

Auditus a te Pelia supplicium tulit?
sed fare, causae detur egregiae locus.

MEDEA

MEDEA

Difficile quam sit animum ab ira flectere
iam concitatum quamque regale hoc putet
sceptra superbas quisquis admovit manus, 205
qua coepit ire, regia didici mea.
quamvis enim sim clade miseranda obruta,
expulsa supplex sola deserta, undique
afflicta, quondam nobili fulsi patre
avoque clarum Sole deduxi genus. 210
quodcumque placidis flexibus Phasis rigat
Pontusque quidquid Scythicus a tergo videt,
palustribus qua maria dulcescunt aquis,
armata peltis quidquid exterret cohors
inclusa ripis vidua Thermodontiis, 215
hoc omne noster genitor imperio regit.
generosa, felix, decore regali potens
fulsi; petebant tunc meos thalamos proci,
qui nunc petuntur. rapida fortuna ac levis
praecepsque regno eripuit, exilio dedit. 220
confide regnis, cum levis magnas opes
huc ferat et illuc casus—hoc reges habent
magnificum et ingens, nulla quod rapiat dies:
prodesse miseris, supplices fido lare
protegere. solum hoc Colchico regno extuli, 225
decus illud ingens Graeciae et florem inclitum,
praesidia Achivae gentis et prolem deum
servasse memet. munus est Orpheus meum,
qui saxa cantu mulcet et silvas trahit,
geminumque munus Castor et Pollux meum est 230
satique Borea quique trans Pontum quoque
summoti Lynceus lumine immisso videt,
omnesque Minyae; nam ducum taceo ducem,
pro quo nihil debetur: hunc nulli imputo;

204 putet *E*: caput *CSKQR* 213 dulcescunt *CSKQelur*: durescunt *EPR*
214 exterret *ECPSR*: exercet *KQ* 218 proci *ERe*: viri *CPS* 219 rapida
CPS: rabida *ER* 220 exilio *QR*: et exilio *ECPSKe* 226 Graeciae
et *Studemund*: graeciae *R*: glorie *ECPS* 234 nulli imputo *CPSR*: nullum
puto *E*: nullum imputo *e*

MEDEA

31

vobis revexi ceteros, unum mihi. 235
incesse nunc et cuncta flagitiaingere:
fatebor; obici crimen hoc solum potest,
Argo reversa. virgini placeat pudor
paterque placeat: tota cum ducibus ruet 240
Pelasga tellus, hic tuus primum gener
tauri ferocis ore flagranti occidet.
fortuna causam quae volet nostram premat,
non paenitet servasse tot regum decus.
quodcumque culpa praemium ex omni tuli,
hoc est penes te. si placet, damna ream, 245
sed redde crimen. sum nocens, fateor, Creο;
talem sciebas esse, cum genua attigi
fidemque supplex praesidis dextrae peti.
terra hac miseriis angulum ac sedem rogo
latebrasque viles: urbe si pelli placet, 250
detur remotus aliquis in regnis locus.

CREO

Non esse me qui scepra violentus geram
nec qui superbo miseras calcem pede,
testatus equidem videor haud clare parum
generum exulem legendo et afflictum et gravi 255
terrore pavidum, quippe quem poenae expetit
letoque Acastus regna Thessalica optinens.
senio trementem debili atque aevo gravem
patrem peremptum queritur et caesi senis
discissa membra, cum dolo captae tuo 260
piae sorores impium auderent nefas.
potest Iason, si tuam causam amoves,
suam tueri: nullus innocuum cruor
contaminavit, afuit ferro manus

241 flagranti *CPS*: fragranti *R*: flammanti *E* 242 qu(a)e *ECPSR*: qua
Avantius 244 tuli *CPS*: tulit *E* 249 terra hac *s*: terram ac *CPSR*:
terram *E*: terra in hac *KQe*: terrae *Gronovius* miseriis *EQ*: miseris *CSKeR*
ac *E*: et *CPSR* 252 violentus *EKQR*: violenter *CPS* 253 miseras
ECPSeR: miseras *KQ* 256 quippe quem *R*: quippe te *CPS*: quem (*om.*
quippe) *E*

MEDEA

proculque vestro purus a coetu stetit. 265
 tu, tu malorum machinatrix facinorum,
 cui feminae nequitia ad audenda omnia,
 robur virile est, nulla famae memoria,
 egredere, purga regna, letales simul
 tecum aufer herbas, libera cives metu, 270
 alia sedens tellure sollicita deos.

MEDEA

Profugere cogis? redde fugienti ratem
 vel redde comitem—fugere cur solam iubes?
 non sola veni. bella si metuis pati,
 utrumque regno pelle. cur sontes duos 275
 distinguis? illi Pelia, non nobis iacet;
 fugam, rapinas adice, desertum patrem
 lacerumque fratrem, quidquid etiam nunc novas
 docet maritus coniuges, non est meum:
 totiens nocens sum facta, sed numquam mihi. 280

CREO

Iam exisse decuit. quid seris fando moras?

MEDEA

Supplex recedens illud extremum precor,
 ne culpa natos matris insontes trahat.

CREO

Vade: hos paterno ut genitor excipiam sinu.

MEDEA

Per ego auspicatos regii thalami toros, 285
 per spes futuras perque regnorum status,
 Fortuna varia dubia quos agitat vice,

266 tu tu *ER*: sed tu *CPS*   267 feminae nequitia *R*: feminea nequitia
ECPSr: nequitia cui feminea *KQln*   278 novas *CPS*: nota *E*   279 con-
 iuges *CPS*: convocet *E*

MEDEA

precor, brevem largire fugienti moram,
 dum extrema natis mater infigo oscula,
 fortasse moriens.

CREO

Fraudibus tempus petis. 290

MEDEA

Quae fraus timeri tempore exiguo potest?

CREO

Nullum ad nocendum tempus angustum est malis.

MEDEA

Parumne miserae temporis lacrimis negas?

CREO

Etsi repugnat precibus infixus timor,
 unus parando dabitur exilio dies. 295

MEDEA

Nimis est, recidas aliquid ex isto licet:
 et ipsa propero.

CREO

Capite supplicium lues,
 clarum priusquam Phoebus attollat diem
 nisi cedis Isthmo. sacra me thalami vocant,
 vocat precari festus Hymenaeo dies. 300

CHORUS

Audax nimium qui freta primus
 rate tam fragili perfida rupit
 terrasque suas post terga videns
 animam levibus credidit auris,

294 infixus *E*: infelix *CPS*   296 recidas aliquid ex isto *E*: et ex hoc absidas
 aliquid *P*: et ex hoc aliquid absidas *CSKQlnr*   297a Creonti dant *KQelnr*
 297 propero *EP*: propera *CSKQelnr*   298 clarum *E*: clarus *CPS*

dubioque secans aequora cursu 305
 potuit tenui fidere ligno
 inter vitae mortisque vias
 nimium gracili limite ducto.
 nondum quisquam sidera norat,
 stellisque quibus pingitur aether 310
 non erat usus, nondum pluvias
 Hyadas poterat vitare ratis,
 non Oleniae lumina caprae,
 nec quae sequitur flectitque senex
 Arctica tardus plaustra Boötes, 315
 nondum Boreas, nondum Zephyrus
 nomen habebant.

Ausus Tiphys pandere vasto
 carbasa ponto legesque novas
 scribere ventis: nunc lina sinu 320
 tendere toto, nunc prolato
 pede transversos captare notos,
 nunc antemnas medio tutas
 ponere malo, nunc in summo
 religare loco, cum iam totos 325
 avidus nimium navita flatus
 optat et alto rubicunda tremunt
 sipara velo.

Candida nostri saecula patres
 videre, procul fraude remota. 330
 sua quisque piger litora tangens
 patrioque senex factus in arvo,
 parvo dives, nisi quas tulerat
 natale solum, non norat opes.
 bene dissaepi foedera mundi 335
 traxit in unum Thessala pinus
 iussitque pati verbera pontum,
 partemque metus fieri nostri

312 ratis *E*: rates *CPS*   313 lumina *E*: sidera *CPS*   314 nec *E*: non
CPS   flectitque *ε*: defletque *ECPS*   315 arctica *P*: arctica *S*: arethica *C*:
 artica *KQI*: attica *E*   328 sipara *E*: suppara *CPS*

mare sepositum. dedit illa graves
 improba poenas per tam longos 340
 ducta timores, cum duo montes,
 claustra profundi, hinc atque illinc
 subito impulsu velut aetherio
 gemerent sonitu, spargeret astra
 nubesque ipsas mare deprensum. 345
 palluit audax Tiphys et omnes
 labente manu misit habenas,
 Orpheus tacuit torpente lyra
 ipsaque vocem perdidit Argo.
 quid cum Siculi virgo Pelori, 350
 rabidos utero succincta canes,
 omnes pariter solvit hiatus?
 quis non totos horruit artus
 totiens uno latrante malo?
 quid cum Ausonium dirae pestes 355
 voce canora mare mulcerent,
 cum Pieria resonans cithara
 Thracius Orpheus solitam cantu
 retinere rates paene coegit
 Sirena sequi? quod fuit huius 360
 pretium cursus? aurea pellis
 maiusque mari Medea malum,
 merces prima digna carina.

Nunc iam cessit pontus et omnes
 patitur leges: non Palladia 365
 compacta manu regum referens
 inclita remos quaeritur Argo—
 quaelibet altum cumba pererrat;
 terminus omnis motus et urbes
 muros terra posuere nova; 370
 nil qua fuerat sede reliquit
 pervius orbis: Indus gelidum

344 astra *CPS*: astris *Ee*   345 deprensum *ε*: depressum *ECPS*   355 quid
E: quis *CPSKQer*   359 rates *CPS*: ratein *E*   369 motus *CPS*: metus *E*:
 notus *e*   370 nova *E*: novos *CPS*

MEDEA

potat Araxen, Albin Persae
 Rhenumque bibunt—venient annis
 saecula seris, quibus Oceanus
 vincula rerum laxet et ingens
 pateat tellus Tethysque novos
 detegat orbes nec sit terris
 ultima Thule. 375

NUTRIX—MEDEA

NUTRIX

Alumna, celerem quo rapis tectis pedem? 380
 resiste et iras comprime ac retine impetum.
 Incerta qualis entheos gressus tulit
 cum iam recepto maenas insanit deo
 Pindi nivalis vertice aut Nysae iugis,
 talis recursat huc et huc motu efferro, 385
 furoris ore signa lymphati gerens.
 flammata facies, spiritum ex alto citat,
 proclamat, oculos uberi fletu rigat,
 renidet, omnis specimen affectus capit:
 haeret minatur aestuat queritur gemit. 390
 quo pondus animi verget? ubi ponet minas?
 ubi se iste fluctus franget? exundat furor.
 non facile secum versat aut medium scelus;
 se vincet: irae novimus veteris notas.
 magnum aliquid instat, efferum immane impium: 395
 vultum Furoris cerno. di fallant metum!

MEDEA

Si quaeris odio, misera, quem statuas modum,
 imitare amorem. regias egone ut faces
 inulta patiar? segnis hic ibit dies,
 tanto petitus ambitu, tanto datus? 400
 dum terra caelum media libratum feret

382 entheos *PC* (*mg.*): pentheos *E*: ethneosi *CSKQ*: ethneos *lnr* gressus *Ee*:
 cursus *CPS* 384 nivalis *E*: iugalis *CPS* 391 animi *E*: istud *CPS*
 verget *CPS*: vergat *E* ponet *CPS*: ponat *E* 393 medium *ECPS*:
 induit *K* 394 vincet *CPS*: iungit *E* veteris *E*: veteres *CPS*

MEDEA

nitidusque certas mundus evolvat vices
 numerusque harenis derit et solem dies,
 noctem sequentur astra, dum siccas polus
 versabit Arctos, flumina in pontum cadent, 405
 numquam meus cessabit in poenas furor
 crescetque semper—quae ferarum immanitas,
 quae Scylla, quae Charybdis Ausonium mare
 Siculumque sorbens quaeve anhelantem premens
 Titana tantis Aetna fervebit minis? 410
 non rapidus annis, non procellosum mare
 Pontusve coro saevus aut vis ignium
 adiuta flatu possit inhibere impetum
 irasque nostras: sternam et evertam omnia.
 Timuit Creontem ac bella Thessalici ducis? 415
 amor timere neminem verus potest.
 sed cesserit coactus et dederit manus:
 adire certe et coniugem extremo alloqui
 sermone potuit—hoc quoque extimuit ferox;
 laxare certe tempus immitis fugae 420
 genero licebat—liberis unus dies
 datus est duobus. non queror tempus breve:
 multum patebit. faciet, hic faciet dies
 quod nullus umquam taceat—invadam deos
 et cuncta quatiam.

NUTRIX

Recipe turbatum malis, 425
 era, pectus, animum mitiga.

MEDEA

Sola est quies,
 mecum ruina cuncta si video obruta:
 mecum omnia abeant. trahere, cum pereas, libet.

404 sequentur *ECS*: secuntur *P*
 408 ausonium *E*: ionium *CPS*
 412 pontusve *E*: pontusq; *CPS*
 et *C* coactus *E*: convictus *CPS*
 442 est *Ee*: *om.* *CPS*

405 cadent *EPSe*: cadunt *CKQlnr*
 409 quaeve *E*: qu(a)eq; *CPSQe*
 417 cesserit *EQ²*: cessarit *PSKQ¹*: cessarit
 418 et coniugem *CPS*: coniugem et *E*

NUTRIX

Quam multa sint timenda, si perstas, vide:
nemo potentes aggredi tutus potest. 430

IASON—MEDEA

IASON

O dura fata semper et sortem asperam,
cum saevit et cum parcit ex aequo malam!
remedia quotiens invenit nobis deus
periculis peiora: si vellem fidem
praestare meritis coniugis, leto fuit 435
caput offerendum; si mori nollem, fide
misero carendum. non timor vicit fidem,
sed trepida pietas: quippe sequeretur necem
proles parentum. sancta si caelum incolis
iustitia, numen invoco ac testor tuum: 440
nati patrem vicere. quin ipsam quoque,
etsi ferox est corde nec patiens iugi,
consulere natis malle quam thalamis reor.
constituit animus precibus iratam aggredi.
atque ecce, viso memet exiluit, furit, 445
fert odia prae se: totus in vultu est dolor.

MEDEA

Fugimus, Iason: fugimus—hoc non est novum,
mutare sedes; causa fugiendi nova est:
pro te solebam fugere. discedo, exco,
penatibus profugere quam cogis tuis. 450
ad quos remittis? Phasin et Colchos petam
patriumque regnum quaeque fraternus cruor
perfudit arva? quas peti terras iubes?
quae maria monstras? Pontici fauces freti

430 potentes *CPSL*: potentem *E* 432 malam *CPS*: mala *EKQI*
433 quotiens *E*: tociens *CPS* 436 nollem *E*: nolim *CPS* 437 carendum
E: carendum est *CPS* non *EPSKQe*: nunc *C* fidem *E*: virum *CPS*
438 necem *CPS*: neci *E*

per quas revexi nobilem regum manum 455
adulterum secuta per Symplegadas?
parvamne Iolcon, Thessala an Tempe petam?
quascumque aperui tibi vias, clausi mihi.
quo me remittis? exuli exilium imperas
nec das. eatur. regius iussit gener. 460
nihil recuso. dira suppliciaingere:
merui. cruentis paelicem poenis premat
regalis ira, vinculis oneret manus
clausamque saxo noctis aeternae obruat:
minora meritis patiar—ingratum caput, 465
revolvat animus igneos tauri halitus
interque saevos gentis indomitae metus
armifero in arvo flammeum Acetae pecus,
hostisque subiti tela, cum iussu meo
terrigena miles mutua caede occidit; 470
adice expetita spolia Phrixiei arietis
somnoque iussum lumina ignoto dare
insomne monstrum, traditum fratrem neci
et scelere in uno non semel factum scelus,
iussasque natas fraude deceptas mea 475
secare membra non revicturi senis.
aliena quaerens regna, deserui mea:
per spes tuorum liberum et certum larem,
per victa monstra, per manus, pro te quibus
numquam peperci, perque praeteritos metus, 480
per caelum et undas, coniugi testes mei,
miserere, redde supplici felix vicem.
ex opibus illis, quas procul raptas Scythae
usque a perustis Indiae populis agunt,
quas quia referta vix domus gazas capit, 485
ornamus auro nemora, nil exul tuli
nisi fratris artus: hos quoque impendi tibi;

455 nobilem *E*: nobiles *CPS* manum *E*: manus *CPS* 459 exuli *CPS*:
exul *E* 465 ingratum *E*: o ingratum *CPS* 472 som(p)noque *CPS*:
summoque *E* 475 mea *EKQe*: meas *CPS* 477 querens *E*: sequens *CPS*
484 agunt *E*: petunt *CPS* 485 quas quia *E*: quasque *CPS* gaza vel gazis
Bentley

MEDEA

tibi patria cessit, tibi pater frater pudor—
hac dote nupsi. redde fugienti sua.

IASON

Perimere cum te vellet infestus Creo, 490
lacrimis meis evictus exilium dedit.

MEDEA

Poenam putabam: munus, ut video, est fuga.

IASON

Dum licet abire, profuge teque hinc eripe;
gravis ira regum est semper.

MEDEA

Hoc suades mihi,
praestas Creusae: paelicem invisam amoves. 495

IASON

Medea amores obicit?

MEDEA

Et caedem et dolos.

IASON

Obicere tandem quod potes crimen mihi?

MEDEA

Quodcumque feci.

IASON

Restat hoc unum insuper,
tuis ut etiam sceleribus fiam nocens.

488 tibi pater frater *Avantius*: tibi pater tibi frater *E*: tibi frater pater *CSKQelur*
492 munus *EKQe²*: minus *d*: mitis *P*: mitius *CS* 496 amores *CPS*: mores *E*
497 et 498b *Medeae*, 498a *Iasoni dant CPS* 497 potes *CPS*: potest *E*

MEDEA

41

MEDEA

Tua illa, tua sunt illa: cui prodest scelus 500
is fecit—omnes coniugem infamem arguant,
solus tuere, solus insontem voca:
tibi innocens sit quisquis est pro te nocens.

IASON

Ingrata vita est cuius acceptae pudet.

MEDEA

Retinenda non est cuius acceptae pudet. 505

IASON

Quin potius ira concitum pectus doma,
placare natis.

MEDEA

Abdico eiuro abnuo—
meis Creusa liberis fratres dabit?

IASON

Regina natis exulum, afflictis potens.

MEDEA

Ne veniat unquam tam malus miseris dies, 510
qui prole foeda misceat prolem inclitam,
Phoebi nepotes Sisyphi nepotibus.

IASON

Quid, misera, meque teque in exilium trahis?
abscede, quaeso.

MEDEA

Supplicem audivit Creo.

506 doma *EKQel*: domas *CPSu*

510 ne *EP*: non *C*(*corr. C²mg.*)*SQelur*

MEDEA

IASON

Quid facere possim, loquere.

MEDEA

Pro me vel scelus. 515

IASON

Hinc rex et illinc.

MEDEA

Est et his maior metus:

Medea. nos †confligere. certemus sine,
sit pretium Iason.

IASON

Cedo defessus malis:

et ipsa casus saepe iam expertos time.

MEDEA

Fortuna semper omnis infra me stetit. 520

IASON

Acastus instat.

MEDEA

Propior est hostis Creο:

utrumque profuge. non ut in socerum manus
armes nec ut te caede cognata inquinas
Medea cogit: innocens mecum fuge.

IASON

Et quis resistet, gemina si bella ingruant, 525
Creο atque Acastus arma si iungant sua?

515 possim *ESKQe*: possum *CP* 516 his *E*: hiis *e*²: hic *CPSKQln*
 517 confligere *ECPS*: confugere *K*: conflige *Avantius*: cum rege *Bücheler*:
 conferre (certamen) *Gronovius* certemus *codd.*: certamen *D. Heinsius*
 520 infra *E*: intra *CPS* 522 non *E*: nolo *CPS* 525 quis *EQ²el*: quid
CPSKQ¹ur ingruant *CPS*: ingravant *E*

MEDEA

43

MEDEA

His adice Colchos, adice et Aeeten ducem,
Scythas Pelasgis iunge: demersos dabo.

IASON

Alta extimesco scepra.

MEDEA

Ne cupias vide.

IASON

Suspecta ne sint, longa colloquia amputa. 530

MEDEA

Nunc summe toto Iuppiter caelo tona,
intende dextram, vindices flammās para
omnemque ruptis nubibus mundum quate.
nec deligenti tela librentur manu
vel me vel istum: quisquis e nobis cadet 535
nocens peribit, non potest in nos tuum
errare fulmen.

IASON

Sana meditari incipe,
et placida fare. si quod ex soceri domo
potest fugam levare solamen, pete.

MEDEA

Contemnere animus regias, ut scis, opes 540
potest soletque; liberos tantum fugae
habere comites liceat in quorum sinu
lacrimas profundam. te novi nati manent.

534 diligenti *codd. corr. Bothe ex ed. Ascensiana* manu *CPS*: manum *E*
 535 vel me *E*: in me *CPS* 538 quod *Er*: quid *CPSelr*: quis *KQ¹* (*corr. Q²*)

MEDEA

IASON

Parere precibus cupere me fateor tuis;
 pietas vetat: namque istud ut possim pati, 545
 non ipse memet cogat et rex et socer.
 haec causa vitae est, hoc perusti pectoris
 curis levamen. spiritu citius queam
 carere, membris, luce.

MEDEA

Sic natos amat?

bene est, tenetur, vulneri patuit locus.— 550
 suprema certe liceat abeuntem loqui
 mandata, liceat ultimum amplexum dare:
 gratum est et illud. voce iam extrema peto,
 ne, si qua noster dubius effudit dolor,
 maneat in animo verba; melioris tibi 555
 memoria nostri sedeat; haec irae data
 obliterentur.

IASON

Omnia ex animo expuli
 precorque et ipse, fervidam ut mentem regas
 placideque tractes: miserias lenit quies.

MEDEA

Discessit. itane est? vadis oblitus mei 560
 et tot meorum facinorum? excidimus tibi?
 numquam excidemus. hoc age, omnes advoca
 vires et artes. fructus est scelerum tibi
 nullum scelus putare. vix fraudi est locus:
 timemur. hac aggredere, qua nemo potest 565
 quicquam timere. perge nunc, aude, incipe
 quidquid potest Medea, quidquid non potest.

545 ut possim *E*: non possim *CPS*: non possum *KQe* 549 signatos *E*: si
 hic natos *CPSKQ²In*: sic hic natos *er*: sic gnatos *Peiper* 555 melioris *E*:
 melior *CPS*: sed melior *ε* 556 sedeat *E*: subeat *CPS* 562 excidemus
CPS: excides *E* 567 potest . . . potest *Ee*: potes . . . potes *CPS* medea
CPS: om. *E*

MEDEA

Tu, fida nutrix, socia maeroris mei
 variique casus, misera consilia adiuva.
 est palla nobis, munus aetherium, domus 570
 decusque regni, pignus Aeetae datum
 a Sole generis, est et auro textili
 monile fulgens quodque gemmarum nitor
 distinguit aurum, quo solent cingi comae.
 haec nostra nati dona nubenti ferant, 575
 sed ante diris inlita ac tincta artibus.
 vocetur Hecate. sacra letifica appara,
 statuuntur arae, flamma iam tectis sonet.

CHORUS

Nulla vis flammae tumidive venti
 tanta, nec teli metuenda torti, 580
 quanta cum coniunx viduata taedis
 ardet et odit;
 non ubi hibernos nebulosus imbres
 Auster advexit properatque torrens
 Hister et iunctos vetat esse pontes 585
 ac vagus errat;
 non ubi impellit Rhodanus profundum,
 aut ubi in rivos nivibus solutis
 sole iam forti medioque vere
 tabuit Haemus. 590
 caecus est ignis stimulatus ira
 nec regi curat patiturve frenos
 aut timet mortem: cupit ire in ipsos
 obvius enses.
 parcite, o divi, veniam precamur, 595
 vivat ut tutus mare qui subegit.
 sed furit vinci dominus profundi
 regna secunda.
 ausus aeternos agitare currus

570 aetherium *E*: etereum *e*: etheree *CPS* 577 loetifica *E*: luctifica
CPSKQ: luctifera *e* 578 statuuntur *E*: struantur *CPS*: sternantur *O*
 579 tumidive venti *E*: tumidiq; venti *CPSKeL* 585 iunctos *ES*: vinctos
CPe 587 impellit *CSKQe*: pellit *EP*

immemor metae iuvenis paternae 600
 quos polo sparsit furiosus ignes
 ipse recepit.
 constitit nulli via nota magno:
 vade qua tutum populo priori,
 rumpe nec sacro violente sancta 605
 foedera mundi.
 Quisquis audacis tetigit carinae
 nobiles remos nemorisque sacri
 Pelion densa spoliavit umbra,
 quisquis intravit scopulos vagantes 610
 et tot emensus pelagi labores
 barbara funem religavit ora
 raptor externi rediturus auri,
 exitu diro temerata ponti
 iura piavit. 615
 exigit poenas mare provocatum:
 Tiphys in primis, domitor profundi,
 liquit indocto regimen magistro;
 litore externo, procul a paternis
 occidens regnis tumuloque vili 620
 tectus ignotas iacet inter umbras.
 Aulis amissi memor inde regis
 portibus lentis retinet carinas
 stare querentes.
 ille vocali genitus Camena, 625
 cuius ad chordas modulante plectro
 restitit torrens, siluere venti,
 cum suo cantu volucris relicto
 adfuit tota comitante silva,
 Thracios sparsus iacuit per agros, 630
 at caput tristi fluitavit Hebro:

605 sacro *E*: sancti *CPS*: sancta *E*: mundi *CPS* 606 mundi *E*: sacra *CPS*
 608 remos *E*: ramos *CPS* 612 funem *EQe*: finem *CPS* religavit *EPe*:
 relegavit *CSKQJ²* 614 diro *ECPKQe*: duro *S* 628 cum *CPS*; tum *E*
 volucris *CPS*: volucres *E* 631 at *Gronovius*: ad *ECPS* tristi fluitavit
 Hebro *Gronovius*: tristis fluitavit hebr*e*: tristis fluitavit hebr*e*: tractus fluvialis
 ebri *CPS*

contigit notam Styga Tartarumque,
 non rediturus.
 stravit Alcides Aquilone natos,
 patre Neptuno genitum necavit 635
 sumere innumeras solitum figuras;
 ipse post terrae pelagique pacem,
 post feri Ditis patefacta regna,
 vivus ardenti recubans in Oeta
 praebuit saevis sua membra flammis, 640
 tabe consumptus gemini cruoris
 munere nuptae.
 stravit Ancaeam violentus ictu
 saetiger; fratrem, Meleagre, matris
 impius mactas morerisque dextra 645
 matris iratae. meruere cuncti
 morte quod crimen tener expiavit
 Herculi magno puer inreptus,
 raptus, heu, tutas puer inter undas.
 ite nunc, fortes, perarate pontum 650
 fonte timendo.
 Idmonem, quamvis bene fata nosset,
 condidit serpens Libycis harenis;
 omnibus verax, sibi falsus uni
 concidit Mopsus caruitque Thebis. 655
 ille si vere cecinit futura,
 exul errabit Thetidis maritus;
 igne fallaci nociturus Argis
 Nauplius praeceps cadet in profundum
 † patrioque pendet crimine poenas † 660
 fulmine et ponto moriens Oileus;
 coniugis fatum redimens Pheraei,

641 cruoris *CPS*: prioris *E* 644 fratrem *ECSKQe*: fremit *P*: fratres *5*
 647 morte *ECPSK*: mortem *Qer* quod *ECPKQe*: qui *S* 649 heu *E*:
 est *CPS* 651 fonte timendo *Gronovius*: ponte timendo *E*: sorte timenda
CPS 657 errabit *Gruter*: erravit *ex* errabit *Q*: erravit *ECPSKe* 658 igne
CPS: ille *E* 659 cadet *Gruter*: cadet *ex* cadit *Q*: cadit *ECSKe*: eadē *P*
 660 pendet *EPS*: pendit *CKQelnr* crimine *ECPSQe*: criminum *K* *varie*
suppleverunt viri docti 661 fulmine *ECPS*: flumine *e*

uxor, impendes animam marito.
 ipse qui praedam spoliūque iussit
 aureum prima revehi carina, 665
 ustus accenso Pelias aeno
 arsit angustas vagus inter undas.
 iam satis, divi, mare vindicastis:
 parcite iusso.

NUTRIX—MEDEA

NUTRIX

Pavet animus, horret: magna perniciēs adest. 670
 immane quantum augetur et semet dolor
 accendit ipse vimque praeteritam integrat.
 vidi furem saepe et aggressam deos,
 caelum trahentem: maius his, maius parat
 Medea monstrum. namque ut attonito gradu 675
 evasit et penetrare funestum attigit,
 totas opes effudit et quidquid diu
 etiam ipsa timuit promittit atque omnem explicat
 turbam malorum, arcana secreta abdita,
 et triste laeva †comprecans sacrum manu 680
 pestes vocat quascumque ferventis creat
 harena Libyae quasque perpetua nive
 Taurus coercet frigore Arctoo rigens,
 et omne monstrum. tracta magicis cantibus
 squamifera latebris turba desertis adest. 685
 hic saeva serpens corpus immensum trahit
 trifidamque linguam exertat et quaerit quibus
 mortifera veniat; carmine audito stupet
 tumidumque nodis corpus aggestis plicat
 cogitque in orbem. 'parva sunt' inquit 'mala 690

663 impendes *Gronovius*: impendens *E*: impendit *CPS* 678 promittit *Ee*:
 premit *CPSKQn* 680 comprecans *E*: complicans *CPSQ²e*: complicans
KQ¹: complicat *I* sacrum *ECSKQelur*: sacra *P* 681 ferventis *urr*: ferventi
ECPSKQel 683 arctoo rigens *CSKQe*: arcto rigens *P*: arcto oriens *E*
 685 squamifera *E*: squamea *CPSe²* 686 s(a)eva *Ee*: sera *CPS* 687 querit
E: querens *CPS*

et vile telum est, ina quod tellus creat:
 caelo petam venena. iam iam tempus est
 aliquid movere fraude vulgari altius.
 huc ille vasti more torrentis iacens
 descendat anguis, cuius immensos duae, 695
 maior minorque, sentiunt nodos ferae
 (maior Pelasgis apta, Sidoniis minor)
 pressasque tandem solvat Ophiuchus manus
 virusque fundat; adsit ad cantus meos
 lacessere ausus gemina Python numina, 700
 et Hydra et omnis redeat Herculea manu
 succisa serpens, caede se reparans sua.
 tu quoque relictis pervigil Colchis ades,
 sopite primum cantibus, serpens, meis.'
 Postquam evocavit omne serpentum genus, 705
 congerit in unum frugis infaustae mala:
 quaecumque generat in viis saxibus Eryx,
 quae fert opertis hieme perpetua iugis
 sparsus cruore Caucasus Promethei,
 pharetraque pugnax Medus aut Parthi leves, 710
 et quis sagittas divites Arabes linunt,
 aut quos sub axe frigido sucos legunt
 lucis Suebae nobiles Hyrcaniis;
 quodcumque tellus vere nidifico creat
 aut rigida cum iam bruma discussit decus 715
 nemorum et nivali cuncta constrinxit gelu,
 quodcumque graminum flore mortifero viret,
 dirusve tortis sucus in radicibus
 causas nocendi gignit, attrectat manu.
 Haemonius illas contulit pestes Athos, 720
 has Pindus ingens, illa Pangaei iugis

691 ina *ESKQe*: una *C* 692 iam iam *Gronovius*: iam *E*: iam nunc *CPS*
 693 movere *E*: moveri *CPSKQer* 701 manu *CPS*: manus *ER* 706 con-
 gerit *ERKQe*: contigit *CPSr*: contingit *I* 709 sparsus *CPS*: sparsas *E*
 710 parthi leves *E*: parthus levis *CPS* 711 quis *Avantius*: qui *ECPS*
 712 quos *CPS*: quo *E* 713 suebae *E*: suevi *CPS* hyrcaniis *E*: (h)ircaneis
CPS: hercyniis *Avantius* 714 quodcumque *CPS*: quocumque *E*
 718 dirusve *CPS*: durusque *O*: virusque *E* 721 illa *CPS*: illas *EKQ¹e*

teneram cruenta falce deposuit comam;
 has aluit altum gurgitem Tigris premens,
 Danuvius illas, has per arentes plagas
 tepidis Hydaspes gemmifer currens aquis, 725
 nomenque terris qui dedit Baetis suis
 Hesperia pulsans maria languenti vado.
 haec passa ferrum est, dum parat Phoebus diem,
 illius alta nocte succisus frutex,
 at huius ungue secta cantato seges. 730
 Mortifera carpit gramina ac serpentium
 saniem exprimit miscetque et obscenas aves:
 maestique cor bubonis et raucae strigis
 exsecta vivae viscera. haec scelerum artifex
 discreta ponit; his rapax vis ignium, 735
 his gelida pigri frigoris glacies inest.
 addit venenis verba non illis minus
 metuenda. sonuit ecce vesano gradu
 canitque. mundus vocibus primis tremit.

MEDEA

Comprecor vulgus silentum vosque ferales deos 740
 et Chaos caecum atque opacam Ditis umbrosi domum,
 Tartari †ripis ligatos squalidae Mortis specus.
 supplicis, animae, remissis currite ad thalamos novos:
 rota resistat membra torquens, tangat Ixion humum,
 Tantalus securus undas hauriat Pirenidas. 745
 gravior uni poena sedeat coniugis socero mei:
 lubricus per saxa retro Sisyphum volvat lapis.
 vos quoque, urnis quas foratis inritus ludit labor,
 Danaides, coite: vestras hic dies quaerit manus.—
 nunc meis vocata sacris, noctium sidus, veni 750
 pessimos induta vultus, fronte non una minax.

730 at *ECPKQ*: ad *RS*: ac *e* 740 *comprecor E*: vos *precor CPSKQ*
 741 atque *ECPS*: adque *R* 742 *sic codil.*: specu *Haase*: ligatae squalido . . .
 specu (743) supplicis, animae *Peiper*, alii aliter 743 supplicis *codd.*
 746 gravior uni *E*: graviorum *CPSPrd*: gravior *KQ^ulu* 748 vos quoque
EP: vosque *CSKQ^{ehr}*

Tibi more gentis vinculo solvens comam
 secreta nudo nemora lustravi pede
 et evocavi nubibus siccis aquas
 egique ad imum maria, et Oceanus graves 755
 interius undas aestibus victis dedit;
 pariterque mundus lege confusa aetheris
 et solem et astra vidit et vetitum mare
 tetigistis, ursae. temporum flexi vices:
 aestiva tellus floruit cantu meo, 760
 coacta messem vidit hibernam Ceres;
 violenta Phasis vertit in fontem vada
 et Hister, in tot ora divisus, truces
 compressit undas omnibus ripis piger.
 sonuere fluctus, tumuit insanum mare 765
 tacente vento, nemoris antiqui domus
 amisit umbras, vocis imperio meae.
 die relicto Phoebus in medio stetit,
 Hyadesque nostris cantibus motae labant.
 adesse sacris tempus est, Phoebe, tuis. 770

Tibi haec cruenta sarta texuntur manu,
 novena quae serpens ligat,
 tibi haec Typhoeus membra quae discors tulit,
 qui regna concussit Iovis.
 vectoris istic perfidi sanguis inest, 775
 quem Nessus expirans dedit.
 Oetaeus isto cinere defecit rogos,
 qui virus Herculeum bibit.
 piaae sororis, impiae matris, facem
 ultricis Althaeae vides. 780
 reliquit istas invio plumas specu
 Harpyia, dum Zeten fugit.
 his adice pinnae sauciae Stymphalidos
 Lernaea passae spicula.
 sonuistis, arae, tripodas agnosco meos 785
 favente commotos dea.

753 nemora *ECS*: littora *P* 766 domus *CPS*: decus domus *E* 767 umbras
E: umbraum *CPS* 775 vectoris *Er*: victoris *CPS* 785 are *CPSKe*: á. é. *E*

Video Triviae currus agiles,
 non quos pleno lucida vultu
 pernox agitat, sed quos facie
 lurida maesta, cum Thessalicis 790
 vexata minis caelum freno
 propiore legit. sic face tristem
 pallida lucem funde per auras,
 horrore novo terre populos
 inque auxilium, Dictynna, tuum 795
 pretiosa sonent aera Corinthi.
 tibi sanguineo caespite sacrum
 sollemne damus, tibi de medio
 rapta sepulcro fax nocturnos
 sustulit ignes, tibi mota caput 800
 flexa voces cervice dedi,
 tibi funereo de more iacens
 passos cingit vitta capillos,
 tibi iactatur tristis Stygia
 ramus ab unda, tibi nudato 805
 pectore maenas sacro feriam
 brachia cultro. manet noster
 sanguis ad aras: assuesce, manus,
 stringere ferrum carosque pati
 posse cruores—sacrum laticem 810
 percussa dedi.
 quodsi nimium saepe vocari
 quereris votis, ignosce, precor:
 causa vocandi, Persei, tuos
 saepius arcus una atque eadem est 815
 semper, Iason.
 tu nunc vestes tinge Creusae,
 quas cum primum sumpserit, imas
 urat serpens flamma medullas.
 ignis fulvo clusus in auro 820
 latet obscurus, quem mihi caeli

790 mesta CPS: metat E   803 cingit E: vincit CPS   819 serpens E:
 repens CPS   821 obscurus CPS: obscura E

qui furta luit viscere fetu
 dedit et docuit condere vires
 arte, Prometheus. dedit et tenui
 sulphure tectos Mulciber ignes, 825
 et vivacis fulgura flammae
 de cognato Phaëthonte tuli.
 habeo mediae dona Chimaerae,
 habeo flammam usto tauri
 gutture raptas, quas permixto 830
 felle Medusae tacitum iussi
 servare malum. adde venenis
 stimulos, Hecate, donisque meis
 semina flammae condita serva.
 fallant visus tactusque ferant, 835
 meet in pectus venasque calor,
 stillent artus ossaque fument
 vincatque suas flagrante coma
 nova nupta faces.
 Vota tenentur: ter latratus 840
 audax Hecate dedit et sacros
 edidit ignes face lucifera.

Peracta vis est omnis: huc natos voca,
 pretiosa per quos dona nubenti feras.
 ite, ite, nati, matris infaustae genus, 845
 placate vobis munere et multa prece
 dominam ac novercam. vadite et celeres domum
 referte gressus, ultimo amplexu ut fruatur.

CHORUS

Quonam cruenta maenas
 praeceps amore saevo 850
 rapitur? quod impotenti

824 arte E: artem CPS   tenui E: tenuit CPQe: timuit S   836 meet ECS:
 manet P   837 stillent CPS: stillet E   841 sacros Ee: sacro CPS
 842 lucifera ECPS: luctifera s recte?   847 ac E: et CPS

facinus parat furore?
 vultus citatus ira
 riget et caput feroci
 quatiens superba motu 855
 regi minatur ultro.
 quis credat exulem?
 flagrant genae rubentes,
 pallor fugat ruborem.
 nullum vagante forma 860
 servat diu colorem.
 huc fert pedes et illuc,
 ut tigris orba natis
 cursu furente lustrat
 Gangeticum nemus. 865
 frenare nescit iras
 Medea, non amores;
 nunc ira amorque causam
 iunxere: quid sequetur?
 quando efferet Pelasgis 870
 nefanda Colchis arvis
 gressum metuque solvet
 regnum simulque reges?
 nunc, Phoebe, mitte currus
 nullo morante loro, 875
 nox condat alma lucem,
 mergat diem timendum
 dux noctis Hesperus.

NUNTIUS—CHORUS—NUTRIX—MEDEA—IASON

NUNTIUS

Periere cuncta, concidit regni status.
 nata atque genitor cinere permixto iacent. 880

CHORUS

Qua fraude capti?

MEDEA

NUNTIUS

Qua solent reges capi:
 donis.

CHORUS

In illis esse quis potuit dolus?

NUNTIUS

Et ipse miror vixque iam facto malo
 potuisse fieri credo.

CHORUS

Quis cladis modus?

NUNTIUS

Avidus per omnem regiae partem furit 885
 ut iussus ignis: iam domus tota occidit,
 urbi timetur.

CHORUS

Unda flammam opprimat.

NUNTIUS

Et hoc in ista clade mirandum accidit:
 alit unda flammam, quoque prohibetur magis,
 magis ardet ignis; ipsa praesidia occupat. 890

NUTRIX

Effer citatum sede Pelopea gradum,
 Medea, praeceptis quaslibet terras pete.

MEDEA

Egone ut recedam? si profugissem prius,
 ad hoc redirem, nuptias specto novas.
 quid, anime, cessas? sequere felicem impetum. 895

882 sic CPS, totum versum choro dat E

891-2 nutrici dant CPS, nuntio E

pars ultionis ista, qua gaudes, quota est?
 amas adhuc, furiose, si satis est tibi
 caelebs Iason. quaere poenarum genus
 haut usitatum iamque sic temet para:
 fas omne cedat, abeat expulsus pudor; 900
 vindicta levis est quam ferunt purae manus.
 incumbe in iras teque languentem excita
 penitusque veteres pectore ex imo impetus
 violentus hauri. quidquid admissum est adhuc,
 pietas vocetur. hoc age et faxo sciant 905
 quam levia fuerint quamque vulgaris notae
 quae commodavi scelera. prolusit dolor
 per ista noster: quid manus poterant rudes
 audere magnum? quid puellaris furor?
 Medea nunc sum; crevit ingenium malis. 910
 Iuvat, iuvat rapuisse fraternum caput;
 artus iuvat secuisse et arcano patrem
 spoliasse sacro, iuvat in exitium senis
 armasse natas. quaere materiam, dolor:
 ad omne facinus non rudem dextram afferes. 915
 Quo te igitur, ira, mittis, aut quae perfido
 intendis hosti tela? nescio quid ferox
 decrevit animus intus et nondum sibi
 audet fateri. stulta properavi nimis:
 ex paelice utinam liberos hostis meus 920
 aliquos haberet—quidquid ex illo tuum est,
 Creusa peperit. placuit hoc poenae genus,
 meritoque placuit: ultimum, agnosco, scelus
 animo parandum est—liberi quondam mei,
 vos pro paternis sceleribus poenas date. 925
 Cor pepulit horror, membra torpescunt gelu
 pectusque tremuit. ira discessit loco
 materque tota coniuge expulsa redit.

897 furiose *Bentley*: furiosa *codd.* 901 pure *E*: parve *CPSL* 904 violentus
E: violentius *CPS* 913 spoliasse *EKQe*: spoliare *CPSr* 923 ultimum
EKQelnr: ultimo *CPS* agnosco *E*: magno *CPSKQ* 924 parandum *CPS*:
 parandum *E* 927 discessit *EPSQe*: discedit *C*

egone ut meorum liberum ac prolis meae
 fundam cruorem? melius, a, demens furor! 930
 incognitum istud facinus ac dirum nefas
 a me quoque absit; quod scelus miseri luent?
 scelus est Iason genitor et maius scelus
 Medea mater—occidant, non sunt mei;
 pereant, mei sunt. crimine et culpa carent, 935
 sunt innocentes: fateor, et frater fuit.
 quid, anime, titubas? ora quid lacrimae rigant
 variamque nunc huc ira, nunc illuc amor
 diducit? anceps aestus incertam rapit,
 ut saeva rapidi bella cum venti gerunt 940
 utrimque fluctus maria discordes agunt
 dubiumque fervet pelagus, haut aliter meum
 cor fluctuatur. ira pietatem fugat
 iramque pietas—cede pietati, dolor.
 Huc, cara proles, unicum afflictae domus 945
 solamen, huc vos ferte et infusos mihi
 coniungite artus. habeat incolumes pater,
 dum et mater habeat—urguet exilium ac fuga.
 iam iam meo rapiuntur avulsi e sinu,
 flentes, gementes: osculis pereant patris, 950
 periere matri. rursus increscit dolor
 et fervet odium, repetit invitam manum
 antiqua Erinys—ira, qua ducis, sequor.
 utinam superbae turba Tantalidos meo
 exisset utero bisque septenos parens 955
 natos tulissem! sterilis in poenas fui—
 fratri patrique quod sat est, peperit duos.
 Quonam ista tendit turba Furiarum impotens?
 quem quaerit aut quo flammeos ictus parat,
 aut cui cruentas agmen infernum faces 960

939 diducit *CPSKQ¹eln*: deducit *EQ²r* 940 rapidi *E*: rabidi *CPSKQe*
 942 meum *Ee*: metu *CPS*: mecu *Q* 950 osculis *E*: oculis *CPSQ*: oculis
K: o scelus *Gronovius* patris *CPS*: patri *E* 952 invitam *Gronovius*:
 invisam *codd.* 953 erinis *E*: mentis *CPS* 958 furiarum *E*: funerum
CPSKQ (*corr.* *Q²mg.*)

intentat? ingens anguis excusso sonat
tortus flagello. quem trabe infesta petit
Megaera? cuius umbra dispersis venit
incerta membris? frater est, poenas petit—
dabimus, sed omnes. fige luminibus faces, 965
lania, perure, pectus en Furiis patet.

Discedere a me, frater, ultrices deas
manesque ad imos ire securas iube:
mihi me relinque et utere hac, frater, manu
quae strinxit ensem—victima manes tuos 970
placamus ista. quid repens affert sonus?
parantur arma meque in exitium petunt.
excelsa nostrae tecta conscendam domus
caede incohata. perge tu mecum comes.
tuum quoque ipsa corpus hinc mecum aveham. 975
nunc hoc age, anime: non in occulto tibi est
perdenda virtus; approba populo manum.

IASON

Quicumque regum cladibus fidus doles,
concurre, ut ipsam sceleris auctorem horridi
capiamus. huc, huc, fortis armiferi cohors, 980
conferte tela, vertite ex imo domum.

MEDEA

Iam iam recepi scepra germanum patrem,
spoliumque Colchi pecudis auratae tenent;
rediere regna, rapta virginitas redit.
o placida tandem numina, o festum diem, 985
o nuptialem! vade, perfectum est scelus,
vindicta nondum: perage, dum faciunt manus.
quid nunc moraris, anime? quid dubitas potens?

961 intentat *CPS*: intendat *E*   iugens anguis *CPS*: igne sanguis *E*
965 omnes. *sic interpunxit Bothe*   975 ipsa *Ee*¹: ipse *CPS*   aveham *E*:
avehe *CPS*   977 approba *Ee*: approbo *CPSKQ*   978 regum *E*: regum
es *CPSQe*   doles *ex -et E*: dolens *CPS*   980 armiferi *EP*: armigeri
CSKQeln   985 numina *CPS*: nomina *E*   987 *om. CPSKln, habent*
EeQ(in mg.)   988 potens *E*: potes *CPSKe*

iam cecidit ira. paenitet facti, pudet.
quid, misera, feci? misera? paeniteat licet, 990
feci. voluptas magna me invitam subit,
et ecce crescit. derat hoc unum mihi,
spectator iste. nil adhuc facti reor:
quidquid sine isto fecimus sceleris perit.

IASON

En ipsa tecti parte praecipiti imminet. 995
huc rapiat ignes aliquis, ut flammis cadat
suis perusta.

MEDEA

Congere extremum tuis
natis, Iason, funus, ac tumulum strue:
coniunx socerque iusta iam functis habent,
a me sepulti; natus hic fatum tulit, 1000
hic te vidente dabitur exitio pari.

IASON

Per numen omne perque communes fugas
torosque, quos non nostra violavit fides,
iam parce nato. si quod est crimen, meum est:
me dedo morti; noxium macta caput. 1005

MEDEA

Hac qua recusas, qua doles, ferrum exigam.
i nunc, superbe, virginum thalamos pete,
relinque matres.

IASON

Unus est poenae satis.

991 invitam *P*: et invitam *E*: invisam *CSKQln*   993 iste *E*: ipse *CPS*
996 cadat *Ee*: cedat *CPSKQl*   1005 dedo *E*: dede *CPS*   1006 doles
EKQel: dolet *CPS(corr. S²mg.)n*

MEDEA

MEDEA

Si posset una caede satiari manus,
nullam petisset. ut duos perimam, tamen 1010
nimum est dolori numerus angustus meo.
in matre si quod pignus etiam nunc latet,
scrutabor ense viscera et ferro extraham.

IASON

Iam perage coeptum facinus, haut ultra precor,
moramque saltem supplicis dona meis. 1015

MEDEA

Perfruere lento scelere, ne propera, dolor:
meus dies est; tempore accepto utimur.

IASON

Infesta, memet perime.

MEDEA

Misereri iubes.
bene est, peractum est. plura non habui, dolor,
quae tibi litarem. lumina huc tumida alleva, 1020
ingrate Iason. coniugem agnoscis tuam?
sic fugere soleo. patuit in caelum via:
squamosa gemini colla serpentes iugo
summissa praebent. recipe iam natos, parcens;
ego inter auras aliti curru vehar. 1025

IASON

Per alta vade spatia sublimi aetheris,
testare nullos esse, qua veheris, deos.

1009-27 *desunt* CPSK, *extant* Ees   1009 satiari manus Qes: satariamanus E:
satiari haec manus Gronovius   1014 perage s: perge Ee   haut s: haud Q²e:
aut E   1015 supplitiis E   1025 vehar EQ²: vehor e   1026 sublimi
Ee: sublimis Q²   etheris es: aetheri E: aethere Farnaby

COMMENTARY

Six of the opening passages in the nine Senecan plays ('prologue' would be a misleading term in some) are spoken by characters in the plays, two by ghosts, and one by a goddess. The metre of all except *Phaedra* (anapaests) is iambic. The *Octavia* starts with a speech by Octavia in anapaests.

The play opens with a spirited and bitter monologue by Medea (1-55). She has been deserted by Jason, and she now invokes gods and infernal powers to bring destruction on his new wife and her family, and homeless exile to Jason himself. From line 26 her thoughts turn to personal vengeance and deeds of witchcraft more terrible than any she has yet performed: the close of her life with Jason is to be marked by crimes as dreadful as those at its start. Throughout the speech there is an emphasis on her state as a wronged *wife*: 'di coniugales, genialis tori' 1, 'thalamis meis' 16, 'me coniugem' 23, 'paria repudia thalamis' 52-3.

Seneca's opening owes nothing to Euripides' nurse, who gives a sorrowful and leisurely exposition of the situation. (Ennius followed Euripides fairly closely: fr. 246-54V; we know nothing of the openings of Accius' and Ovid's *Medeas*.) Hatred and frenzy infuse our play from the start, and we are at once struck by Medea's strength of mind and passion. Again in contrast with Euripides, Seneca's Medea already has strong if incoherent ideas about her revenge on Jason—possibly including the killing of her children (see note on 23 ff.)—whereas in Euripides these ideas grow gradually in her mind. In this sense Euripides' Medea develops where Seneca's is static—a comment which is generally true of Seneca's protagonists.

The extended speech and soliloquy are a feature of Senecan tragedy, and point to the roots of his art in declamation and the schools of rhetoric. They allow elbow room for the formal amplification of a situation or theme, with more or less subtle vacillations of mood, the development of ancillary ideas, building up of internal climaxes, and other rhetorical devices. The drawback of this technique is that it makes for static drama, but against this should be set the numerous scenes of quick cut-and-thrust argument, with single lines or half-lines only given to each speaker—another rhetorical trick aimed at a different sort of effect (see 157 n.).

1. **di coniugales**: mainly Jupiter, Juno, Hymenaeus, Venus (*γαμήλιον Ἀφροδίταν*, Eur. fr. 781. 17N): for the phrase see *Thy* 1102-3, Tac. *Ger.* 18 'hos coniugales deos arbitrantur'.

Seneca Tragedies: Medea

116

SENECA

MEDEA

EDITED WITH INTRODUCTION

AND COMMENTARY

BY

C. D. N. COSTA

*Senior Lecturer in Classics
University of Birmingham*

OXFORD

AT THE CLARENDON PRESS

1973